

Külm mardipäev toob külmad jõulud

Ain Kallis

metereoloog

Peaaegu kogu Euroopa lõdises möödunud kuul külma käes. Lund sadas isegi Capri saarel, surnuks külmunute arv lähenes sajale. Alates 8. novembrist kuni kuu lõpuni ei tõusnud elavhõbedasammas Tartumaal üle nulli. Põhjapoolne osa Eestist sai valgeks viiendast kuupäevast, mõni päev hiljem ka ülejäänud maa. Lume paksus oli jaotatud küll ebavõrdselt: 30 sentimeetrist Kirde-Eestis kuni lumekirmeni lõuna pool.

Kadri oli Mardist soojem

Mardipäev oli kuu alguse üks külmemaid päevi, maa- (või lume-) pinnal langes temperatuur $-12\text{ }^{\circ}\text{C}$ kuni $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$ -ni. Rahvapärimate järgi tähendab külm mardipäev külmi jõu-lusid, lohutuseks aga head vilja-aastat. Mardilaupäeval võisid terased inimesed tähele panna ka virmalisi.

Novembri teine kümmepäevak oli üks külmemaid Eesti ilmavaatluste ajaloos. Tartus–Tõraveres mõõdeti dekaadi keskmiseks $-10,7\text{ }^{\circ}\text{C}$, mis viis ka kogu kuu keskmise õhutemperatuuri kõvasti alla. Kadripäeval oli veidi soojem kui mardipäeval (Tartus $-7\text{ }^{\circ}\text{C}$), kuid ikkagi ei tulnud oodatud sula. Põhjuseks oli see, et terveks kuuks jäi Eesti Venemaa mõjutsooni – külma kõrg-rõhkonna serv püsis pidevalt meie kohal.

Siiski ei ole möödunud november nii külm kui 1993. aasta sama kuu. Tänavu saadi Tõraveres kuu keskmiseks õhutemperatuuriks $-6,0\text{ }^{\circ}\text{C}$, viie aasta eest oli see $-6,4\text{ }^{\circ}\text{C}$. Õhusooja oli Eestis keskmiselt $5,6\text{ }^{\circ}\text{C}$ alla normi, tavalisest palju külmem oli Valgas, Võrus, vähem saartel. Kogu Eesti territooriumi keskmiseks õhutemperatuuriks arvatati Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudis $-4,6\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Sademeid oli vähe. Normikohaselt sai lund või vihma vaid Kirde-Eesti. Jõhvi kandis oli vahepeal isegi 30 cm lund, kuu lõpus vajus see kümmekond sentimeetrit madalamaks.

Päikest tavatult palju

Tartus oli sademete hulk alla viiendiku tavalisest. See-eest oli päikest näha ligi kaks korda rohkem kui oleme harjunud “kõledal pimedal” novembrikuul nägema.

Päris mitmel korral on vesisele suvele järgnenud jahe november, nii oli see 1993., 1978., 1985. aastal. Neist esimesel järgnes külmale novembrile kaks suhteliselt sooja kuud, veebruar tuli aga pakaseline. Vähemalt kartulimardika ta võttis ära! – lootis üks külamees.